

Budova vlády
Slovenského štátu

Zasadenie vlády
nového štátu

„Potom prečítal mi pán ríšsky kancelár správu maďarskú, že Maďari sa usilujú obsadiť po tieto dni slovenské územie. A proti tomu treba sa osvedčiť. ‚Aber blitzschnell‘ [ale bleskurýchlo] treba sa osvedčiť. Toto osvedčenie dať patričným činiteľom na vedomie, že slovenský národ má svoj štát, má svoje územie, a preto treba zabrániť tomu, aby ktokoľvek si mohol nárokovať prístup na slovenské územie a na slovenské obyvateľstvo. Niet času na vyčkávanie, nie dni, ale hodiny rozhodujú, a preto – použil zas slova ‚blitzschnell‘ riešime a rozriešime otázku tak, ako to nemecký záujem v Európe vyžaduje.“

Jozef Tiso

Referát na zasadaní Snemu Slovenskej krajiny
14. marca 1939 o rokovaní s A. Hitlerom v Berlíne

„Nacisti boli rozhodnutí už v najbližšom čase zlikvidovať Č-SR. Pre svoj cieľ hľadali najvhodnejšiu zámienku, ktorou mal byť rozpad štátu zvnútra. Preto uprednostnili cynickú hru so slovenskou kartou.“

Ivan Kamenec
historik

Zákon č. 1/1939 Sl. z. zo dňa 14. marca 1939 o samostatnom Slovenskom štáte. Slovenský snem uzniesol sa na tomto zákone:

- § 1 Slovenská krajina vyhlasuje sa za samostatný a neodvislý Slovenský štát. Snem Slovenskej krajiny pretvára sa na zákonodarný snem Slovenského štátu.
- § 2 Až do vydania ústavy Slovenského štátu celá vládna a výkonná moc je v rukách vlády, ktorú menuje predsedníctvo Snemu.
- § 3 Všetky doterajšie zákony, nariadenia a opatrenia ostávajú v platnosti so zmenami, ktoré vyplývajú z ducha samostatnosti Slovenského štátu.
- § 4 Vláda sa splnomocňuje, aby cestou nariadenia vykonávala všetko, čo je v prechodnom čase potrebné na udržanie poriadku a na zabezpečenie záujmov slovenského štátu.
- § 5 Zákon tento nadobúda účinnosť dňom dňom a splní ho vláda.

2. novembra 1938 – (prvá) Viedenská arbitráž (Nemecko, Taliansko), znamenajúca okupáciu južného Slovenska Maďarskom

22. novembra 1938 – ústavný zákon o autonómii Slovenskej krajiny

18. decembra 1938 – voľby do snemu Slovenskej krajiny (v podmienkach autoritatívneho politického režimu)

9. marca 1939 – tzv. Homolov puč

13. marca 1939 – rokovanie Jozefa Tisa v Berlíne

14. marca 1939 – vyhlásenie samostatného Slovenského štátu Snemom Slovenskej krajiny

18. a 23. marca 1939 – tzv. Ochranná zmluva s Nemeckom (Schutzvertrag)

CHCEŠ VEDIEŤ VIAC?

Odporúčané webstránky: www.upn.gov.sk; www.enrs.eu

KALENDÁRIUM

29. septembra 1938 – Mníchovská dohoda (Nemecko, Taliansko, Veľká Británia, Francúzsko) a okupácia Sudet Nemeckom

október, november 1939 – poľské ultimátum a okupácia území na severe Slovenska

6. októbra 1938 – vyhlásenie autonómie Slovenska v Žiline

10. októbra 1938 – Nemecko okupuje Petržalku a neskôr aj Devín

VZNIK SLOVENSKEHO ŠTÁTU

14. marca 1939 bol Snemom Slovenskej krajiny v Bratislave vyhlásený samostatný Slovenský štát. Išlo predovšetkým o štátoprávnu zmenu, keď sa autonómna Slovenská krajina stala samostatným štátom. Jeho nedemokratický politický režim sa sformoval už o niekoľko mesiacov skôr po Mníchovskej dohode, ktorou bola Československá republika fakticky odovzdaná západnými demokratickými veľmocami do záujmovej sféry nacistického Nemecka. Jeho nátlak a zámer ukončiť existenciu Česko-Slovenska zohral aj kľúčovú rolu pri vzniku nového štátu. Využil pri tom aj národno-emancipačný proces požadujúci štátoprávne vyjadrenie existencie slovenského národa.

.tasr.

10. marec 1939

Tzv. Homolov puč

14. marec 1939

Budova Snemu Slovenskej krajiny, kde bol vyhlásený Slovenský štát

Štátny znak zakotvený neskôr v ústave

13. marec 1939

Jozef Tiso a Ferdinand Ďurčanský počas rokovania s Adolfom Hitlerom 13. marca 1939 v Berlíne

Dobová tlač

Provizórne poštové známky nového štátu

POMNÍCHOVSKÁ DRUHÁ REPUBLIKA

Vzniku Slovenského štátu **predchádzala autonómia Slovenska** v rámci pomníchovskej druhej Česko-Slovenskej republiky. Legitímna požiadavka Slovenska na samosprávu, ktorá by umožňovala spravovať časť rezortov vlastnými slovenskými orgánmi v Bratislave bola počas medzivojnového dvadsaťročia existencie Československej republiky opakovane nastolovaná. Mocensky oslabená pomníchovska československá vláda ju pod hrozbou úplného rozpadu štátu napokon bola nútená splniť.

Produktom **Mníchovskej dohody**, ktorú 29. septembra 1938 uzavreli Francúzsko, Veľká Británia, Nemecko a Taliansko bez účasti dotknutého štátu bola aj **podriadenosť** územne okliešteného Česko-Slovenska **voči nacistickému Nemecku** a **nástup autoritatívneho režimu**. Nasledujúce mesiace priniesli **koniec demokracie**, spojený s **porušovaním ľudských a občianskych práv, vrátane prvých rasových diskriminačných opatrení**. Základné rysy politického režimu, ktorý sa vyformoval v tomto období, pretrvali až do roku 1945. Na Slovensku uchopila všetku moc najsilnejšia politická strana (Hlinkova slovenská ľudová strana), pričom ostatné boli zakázané (s výnimkou dvoch strán pre národnostné menšiny – nemeckú a maďarskú).

DRAMATICKÉ MARCOVÉ DNI

14. marec 1939 bol vyvrcholením niekoľkoňdňovej vnútropolitckej krízy. Dramatické udalosti spustil **vojenský zásah na Slovensku** (tzv. Homolov puč), ku ktorému sa odhodlala celoštátna česko-slovenská vláda v snahe zabrániť pozvoľnému rozpadu štátu. Členovia slovenskej autonómnej vlády boli prezidentom republiky odvolaní z funkcií a viacerí predstavitelia politického života boli uväznení. Situáciu využilo nacistické Nemecko na definitívnu likvidáciu Česko-Slovenska. Registrujúci rastúci národno-emancipačný pohyb na Slovensku považovalo z hľadiska svojich záujmov vytvorenie satelitného Slovenského štátu za optimálny najvhodnejší variant nového usporiadania strednej Európy.

TISO V BERLÍNE

Keď nemeckí emisári neuspeli s nátlakom na okamžité vyhlásenie samostatnosti u nového predsedu slovenskej autonómnej vlády Karola Sidora, obrátili sa na jeho predchodcu Jozefa Tisa. Účelovo vyhlásili, že neuznávajú jeho odvolanie z funkcie, pri ktorom objektívne neboli dodržané všetky ústavné postupy. Tlmočili mu pozvanie od ríšskeho kancelára Adolfa Hitlera, s ktorým mal rokovať o budúcnosti Slovenska. Po istom váhaní si Tiso vyžiadala politické poverenie a odes-

toval do hlavného mesta Nemecka. Ako nátlakový prostriedok bola zo strany Hitlera použitá najmä **hrozba obsadenia Slovenska okolitými štátmi**. Tiso bol napríklad na rokovaniach 13. marca 1939 konfrontovaný s čerstvou správou o zhromažďovaní maďarských vojsk na hraniciach. Napriek tomu **odmietol okamžite vyhlásiť samostatnosť** a **trval na tom, že tak musí urobiť slovenský autonómny parlament v Bratislave**, ktorý bol narýchlo zvolaný na druhý deň.

VYHLÁSENIE ŠTÁTU

Na zasadnutí Snemu Slovenskej krajiny si poslanci vypočuli správu J. Tisa o rokovaní s Hitlerom v Berlíne. Následne povstaním jednomyselne hlasovali o vzniku samostatného štátu. V ten istý deň poslanci prijali zákon č. 1/1939 Sl. z., ktorý položil ústavnoprávne základy vzniku samostatného Slovenského štátu. **Bol akosi malou provizórnou ústavou**, ktorá konštituovala jeho najvyššie orgány – vládu a snem. Právnu podobu **podriadenému vzťahu nového štátu voči Nemecku** zakotvila tzv. Ochranná zmluva, ktorá bola podpísaná o niekoľko dní. V oblasti zahraničnej politiky, armády a hospodárstva ustanovovala podriadenosť záujmom hitlerovského Nemecka, ktoré navyše mohlo v tzv. Ochranej zóne na západe Slovenska rozmiestniť svoje vojenské jednotky.